

os.), togotnik *Philomachus pugnax* (29 os.), mali škurh *Numenius phaeopus* (5 os.), črni martinec *Tringa erythropus*, zelenonogi martinec *T. nebularia* (5 os.), močvirski martinec *T. glareola* (187 os.) in mali martinec *Actitis hypoleucos* (6 os.), za nameček pa še 10 jezerskih martincev *Tringa stagnatilis*. Pobrežnikom so na polju na pol v snu družbo delale še tri vrste čiger: beloperuta čigra *Chlidonias leucopterus* (13 os.), belolična čigra *Ch. hybridus* (28 os.) in črnonoga čigra *Gelochelidon nilotica* (3 os.). Po pregledu teh nadvse zanimivih blatnih poljev sva se odpravila po makadamski cesti ob reki proti notranjosti doline. Med hojo sva iz obrežnega rastlinja splašila še eno (1) kozico *Gallinago gallinago* in mokoža *Rallus aquaticus*, iz trstičja pa so izletavale čopaste čaplje *Ardeola ralloides*, ki jih je bilo na koncu vseh skupaj 6. Med potjo sva se zabavala z glasbo brškinj *Cisticola juncidis*, svilnic *Cettia cetti*, rakarjev *Acrocephalus arundinaceus*, taščičnih penic *Sylvia cantillans* in velikih strnadov *Miliaria calandra*, ves čas pa so naju preletavale vse tri vrste lastovk. Naposled sva prišla do znamenite "hiše vrabcev", kjer sva opazovala ščebetajoče domače vrabce *Passer domesticus* in italijanske vrabce *P. italiae* ter travniške vrabce *P. hispaniolensis*, ki so se že počasi spravljali h gnezdenju. Pot sva nadaljevala proti opuščeni farmi ter si vmes krajšala čas z opazovanjem navadnih postovk *Falco tinnunculus* (6 os.) in rdečenogih postovk *F. vespertinus* (17 os.). Med opazovanjem sva poslušala še prepelico *Coturnix coturnix*, ki se je oglašala s polja, z bližnjega gozda pa se je nekajkrat oglasila kukavica *Cuculus canorus*. Ob prihodu do opuščene farme naju je pričakal par kotorn *Alectoris graeca*, ki ni bil kdo ve kako plašen. Pred tem sva še opazovala na žici sedečo postovko, za katero sva bila glede vrste v dvomih. Ta dvom pa se je pozneje razblinil, ko sva na drugi strani reke opazovala še samca (prvoletnega) te "dvomljive" vrste. Vsa vesela sva ugotovila, da opazujeva južni postovki *Falco naumanni*. Par je bil na preletu in morda je bil namenjen celo v Slovenijo. Ob tem se poraja še malce špekulativno vprašanje: Če je bil samec prvoleten,

potem se je moral izleči prejšnje leto (1995). Se je izlegel morda v Sloveniji?

Med vračanjem sem ob cesti našel pero lesne sove *Strix aluco*, ki je po Borutovem mnenju na tem območju precej redka.

Omeniti bi bilo treba še eno posebnost reke Mirne, ki gotovo pritegne vsakega naravoslovno usmerjenega obiskovalca. To so nutrije *Myocastor coypus*, veliki bobru podobni glodalci, ki so se na tem območju dobro ustalili in so precej pogosti. Nutrije se pojavljajo tudi ponekod v Sloveniji (na primer na Ljubljanskem barju), vendar so pri nas za zdaj še zelo redke.

Dan se je že bližal koncu in odpravila sva se nazaj proti Sloveniji, med tem pa so nama vožnjo v okolici Novigrada popestrili še 3 smrdokavre *Upupa epops* in rjavoglavi srakoper *Lanius senator*.

Ta dan sva imela priložnost opazovati kar 60 vrst ptic. Za konec pa le še skrita želja vsakega ornitologa, da bi bilo takšnih dni čim več.

Al Vrezec, Pražakova 11, 1000 Ljubljana

Okolica Sevnice The vicinity of Sevnica

Duplinska gos *Tadorna tadorna*

23. novembra 1997 sem bil že zgodaj zjutraj na zajezitvi za HE Vrhovo. Na gladini in poljih v bližini ni bilo opaziti nič novega. Kasneje pa me je poklical Marjan Gobec in mi navdušeno sporočil, da je opazil duplinsko gos. Ker se ta vrsta na jezu še ni pojavila, sem se še enkrat odpravil do jeza. Res je bila tam. Skozi spektiv sem opazil, da je samica. Mirno je plavala med liskami, včasih tudi ob grbcu. Za nameček je tedaj priletela še skupina petnajstih srednjih žagarjev. Po približno pol ure počivanja na vodni gladini pa so odleteli. V naslednjih dnevih se je gos še vedno zadrževala na istem mestu. Nič kaj plašna ni bila, le nekoliko proti sredini je zaplavala skupaj z liskami. Običajno pa je bila tik ob bregu, kjer je iskala hrano. Zadnjič sem jo opazil 25. decembra 1997.

Tatarska žvižgavka *Netta rufina*

Sele nekaj mesecev obiskujem gramoznice v Vrbini, s topoli nasajeno območje med Brežicami in našo edino jedrsko elektrarno, pa sem že doživel nekaj prijetnih presenečenj. Gramoznice so precej odmaknjene od ljudi in zato se tu ustavlja pestra ptičja družina. 29. avgusta sem tako v srednji jami opazil šest "novih račk". Ker niso bile plašne, sem si jih lahko dobro ogledal in s pomočjo priročnika prepoznal tri pare tatarske žvižgavke. Razlika je bila lepo opazna po obarvanosti kljuna. Pogosto so se potapljale za algami na dno gramoznice. 6., 13., 20. in 23. septembra sem opazil po dva osebka. Do 4. oktobra sem potem opazil po en osebek. Gramoznico je obiskala v tem času tudi večina krožkarjev in se tako seznanila z novo vrsto. Zadnje srečanje v preteklem letu sem doživel 30. novembra (dve ptici). Vse ptice so bile v perju, značilnem za gnezditveno obdobje. Par v svatovskem perju pa sem na istem mestu opazil 24. marca 1998.

Belorepec *Haliaeetus albicilla*

Že večkrat sem prebiral 61. številko *Acrocephalus*, ki je bila posvečena spodnjemu Posavju, in načrtoval obisk gramoznic v Vrbini, območju med Krškimi in Brežicami. Konec junija sem končno obiskal gramoznico pri jedrski elektrarni Krško in tam odkril verjetno največje gnezdišče breguljk v Sloveniji. Kasneje sem začel obiskovati še "trodelno" gramoznico (iz treh bazenov) že blizu Brežic. Deloma zaraščene in z vodo zalite gramoznice so pravi raj za vodne ptice. Eno najlepših presenečenj pa sem doživel 6. septembra 1997. Potem ko sem nekaj časa opazoval dve tatarski žvižgavki, sem stopil še do Save. Tu so prevladovali kormorani s številnimi preleti. Potem pa je okoli 9. ure navzdol po reki prijadral belorepec. Ko me je opazil, je samo zavil na nasprotno stran Save. Kakšnih petdeset metrov niže se je zopet vrnil nad rečno strugo in mirno jadral najprej. Skoraj enako srečanje sem potem doživel čez teden dni. Tokrat sem utegnil pogledati na uro. 9 in 15 minut. V obeh primerih se je megleno jutro ravnokar spreminjalo v jasen in topel dopoldan. Tretje srečanje pa sem doživel 30. oktobra 1997. Tokrat sta bili z menoj še Vesna

Novak in Lidija Vinkler. Gramoznico smo obiskali v popoldanskem času (med 16. in 17. uro). Na obrežju Save smo opazovali kormorane, ki imajo okoli 50 m niže prenočišče, kar veliko število jih je krožilo nad vodo. Kljub ne preveč dobri vidljivosti pa sem med njimi opazil belorepca z značilno obarvanimi repnimi peresi. Po nekaj sekundah se je izgubil nekje med kormorani ali topoli in vrbami, tako da sta Vesna in Lidija ostali prikrajšani za prvo srečanje z največjim evropskim orlom.

Planinski orel *Aquila chrysaetos*

15. septembra 1996 je bil topel pozno-poletni dan. Od Gašperjeve kočice sem krenil po planinski poti na Veliko Kozje. Med vzponom nisem opazil nič vznemirljivega. Razveselil sem se edino le meniškovi in črnoglavki med grmovjem velike zaraščajoče poseke. Med vračanjem po isti stezi mi je pogled pritegnila skupina treh krožčih ujed nad prepadnimi dolomitnimi stenami. Najprej sem si ogledal največjo. Pogled skozi teleskop mi je takoj pregnal misel o kanji. Velike, pravokotne peruti so se bleščale v popoldanskem soncu. Pogled na spodnji del repa pa je razkril bel pas s črno obrobo. Ptico sem spremljal, kako je brez zamaha peruti prejadrala razdaljo do Kuma, se tam obrnila in se mimo dolomitnih sten Kopitnika umaknila navzgor po toku Savinje. Sele tedaj sem pogledal v priročnik in očaran spoznal, da sem doživel svoje prvo srečanje z mladim planinskim orlom. In drugi dve ujedi? Srednja po velikosti je bila kanja, najmanjša in najhitrejša pa gnezdljka teh prepadnih sten - sokol selec namreč.

Ribji orel *Pandion haliaetus*

Ob petkih se v šoli dobivamo člani ornitološkega krožka. Na koncu smo se dogovorili, da nekateri kljub oblačnemu vremenu naredimo popoldanski obisk zaježitve za HE Vrhovo. Ko smo se vozili proti jezu, smo kar iz avtomobila skušali prešteti sive čaplje. Pozornost pa je pritegnila nenavadna siva čaplja. Že bežen pogled na nad vodo krožeco ptico je razkril, da smo se prvič na tem območju srečali z ribjim orlom. Peter Požun in Danilo Brečko (krožkarja) sta ga opazovala prvič. Tudi za sivo vrano je bilo srečanje vznemirljivo, saj je ves čas preganjala mirno

krožečega orla. Odnehala je šele, ko je pristal na veji drevesa na nasprotnem bregu. Nam pa je tako omogočil natanko opazovanje s spektivom. Peter in Danilo sta potem doživela še nekaj krstnih srečanj. Na svoj seznam opaženih vrst sta dopisala navadnega kupčarja, velikega srakoperja, race žličarice (osem, dva samca) in čisto na koncu še velikega žagarja (par). Slednja sta nenadoma pristala na vodni gladini ravno tedaj, ko smo se že odpravljali domov. Pa še datum: 17. oktober 1997.

Veliki škurh *Numenius arquata*

Pred prazničnim 25. decembrom 1996 je po celi Evropi pritisnil mraz in posledica je bila velika selitev ptic proti jugu. Na božični dan mi je pogled na akumulacijo za HE Vrhovo jemal sapo. Vodna gladina je bila dobesedno prekrita s počivajočimi pticami. Samo rečnih in sivih galebov je bilo okoli 600. Med njimi je bilo tudi nekaj srebrnih(?). Na polju pod železniško postajo Loka pa sem opazil med počivajočimi galebi še nekaj večjega. Trenutek zatem je ptica obrnila glavo in pokazala svoj dolgi ukrivljeni kljun. Bil je veliki škurh. Iz oddaljenosti kakih 40 metrov sem ga opazoval okoli deset minut. Nato je siva vrana vznemirila galebe, ki so ob vreščanju poleteli, z njimi pa tudi veliki škurh. Nekaj dni kasneje sem izvedel, da je čudnega ptiča z ukrivljenim kljunom opazil tudi uslužbenec HE Vrhovo.

Črnoglavka *Sylvia atricapilla*

Srečanje s črnoglavko v gnezdilni sezoni ni nobena redkost in ne bi potrebovalo tega zapisa. Presenečen pa sem 4. decembra 1996 opazil dva samčka, ki sta se hranila s plodovi vinike, ki se vzpenja po steni OŠ v Sevnici, kjer poučujem. Običajno tam v odmorih med urami opazim kose, pa tudi kakšnega vrabca, ščinkavca ali celo taščico.

Skalni strnad *Emberiza cia*

Moje prvo srečanje s skalnim strnadom je bilo 28. decembra 1996 na smetišču na Hotemežu (pri Radečah) tik nad zaježitvijo HE Vrhovo. Opazil sem ga malo stran od številnih ščinkavcev, vrabcev in sinic. Potem sem v Atlasu prebral, da naj bi v teh krajih celo gnezdil. Tako sem bil spomladi bolj pozoren na to vrsto. Sledilo je srečanje s pojočim samcem na vrhu

hrasta na strmem, skalnatem pobočju Kincla nad nekdanjo železniško postajo v Radečah (19. april 1997). 11. maja 1997 sva se z Marjanom Gobcem odpravila preverit gnezdenje sokola selca na visokih in prepadnih stenah Velikega Kozja. Ko sva tako negibno vsak s svojim teleskopom oprezala za sokolom, me je Marjan opozoril na pojočega samčka na bukvi le nekaj metrov stran. Malo kasneje sva opazila oba sokolja starša, ki sta prinesla hrano za svoj zarod. Ponovno sem bil na istem mestu 8. junija. Tokrat sokola sicer nisem opazil. Najprej sem slišal črno žolno, nato pa tudi skalnega strnada, ki je prepeval na grmu dobrih deset metrov stran. Skušal sem se mu približati na razdaljo, ki bi bila primerna za posnetek, a sem hotel očitno preveč. Pa kdaj drugič.

Trstni strnad *Emberiza schoeniclus*

9. 3. 1997 je bil sončen in topel spomladanski dan. Sredi dneva sem za kratek čas obiskal akumulacijo HE Vrhovo, nato pa še prodišče pri Brezovem (med Sevnico in Blanco). Na velikem prodišču je bilo okoli deset glasnih belih pastiric. Na delu, kjer prodišče zaraščajo grmovnate vrbe, pa sem opazil črnoglavega ptiča. Pogled skozi spektiv mi je razkril samca trstnega strnada. Očitno sem se mu preveč približal, saj je odletel na bližnjo robinijo. Tedaj sem opazil še dve samici, ki sta mu sledili.

Dušan Klenovšek, NHM 25, 8290 Sevnica

Nove knjige New Books

Chris Kightley, Steve Madge in Dave Nurney (1998): Pocket Guide to the Birds of Britain and North-West Europe. Pica Press, Sussex

Knjigo, bolje knjižico, sem prejel v začetku marca, še svežo, naravnost iz tiskarne. Slo je za ljubezen na prvi pogled. V svoji ptičarski knjižnici imam kakšnih osem priročnikov za določevanje evropskih vrst in še nikoli doslej nisem tako